

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2020.gada 7.septembrī

[1] Pieteicēja SIA „RIMI LATVIJA” iesniegusi kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 27.februāra spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – centrs) 2018.gada 18.oktobra lēmuma Nr. 18-pk atcelšanu.

Tiesa atzina par pamatotu centra konstatēto, ka pieteicējas īstenotā komercprakse, speciālajā piedāvājumā sniedzot nepatiesu informāciju par firmas *Bosch* preču standarta cenu un piemēroto atlaidi, ir uzskatāma par maldinošu komercpraksi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē. Iestāde pamatoti kā uzraugošā iestāde pārbaudīja, vai cenas, kuras pieteicēja ir norādījusi piedāvājumā, ir patiesas. Tiesa pievienojās iestādes uzskatam, ka pieteicējas īstenotās komercprakse, piedāvājumā norādot preces ar augstāko un zemāko cenu, ir bijusi maldinoša, jo sniegta nepatiesa informācija par preču cenām un patērētājam iegūstamo ietaupījumu. Ievērojot, ka pieteicējas pārkāpums vērtējams kā smags patērētāju kolektīvo interešu pārkāpums, pieteicējai pamatoti aizliegta komercprakse, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama, kuras ietvaros patērētājiem, piedāvājot speciālo piedāvājumu, tiek sniegta maldinoša informācija par piedāvāto preču cenām, radot patērētājiem nepamatotu priekšstatu par preces cenas izdevīgumu. Tāpat tiesa atzina, ka pieteicējai piemērota samērīga soda nauda 20 000 *euro* apmērā.

[2] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 338.¹panta otrās daļas 2.punktu tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā. Izvērtējusi iesniegto kasācijas sūdzību, senatoru kolēģija atzīst, ka tajā norādītie iebildumi nerada šaubas par sprieduma tiesiskumu.

[3] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka komercpraksi uzskata par maldinošu, ja tās ietvaros tiek sniegta nepatiesa informācija vai šī informācija jebkādā veidā, tostarp vispārējās pasniegšanas ziņā, maldina vai varētu maldināt vidusmēra patērētāju pat tad, ja faktiski ir pareiza.

Pieteicējas ieskatā, tiesa minēto tiesību normu interpretējusi nepareizi, jo nav ņēmusi vērā, ka pieteicējas organizētā klientu lojalitātes kampaņa neatbilst centra 2015.gada 1.oktobra vadlīniju Nr. 21 „Vadlīnijas preču un pakalpojumu cenu norādīšanai, tostarp godīgas komercprakses īstenošanā” (turpmāk – centra vadlīnijas) 5.1.1.punktā aprakstītajām atlaižu un cenas pazemināšanas akcijām. Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.panta pirmās

daļas 1.punkts izskatāmajā gadījumā vispār neesot piemērojams, jo starp atlaižu un cenu pazemināšanas akcijām un pieteicējas rīkoto kampaņu esot būtiskas atšķirības. Pirmkārt, esot jāņem vērā, ka pieteicējas kampaņā precēm norādītas divas cenas (atšķirīgas cenas lojālajiem un pārējiem klientiem). Otrkārt, pieteicēja konkrētās preces neesot tirgojusi ne pirms kampaņas, ne pēc tās. Tādējādi attiecībā uz pieteicējas organizēto kampaņu esot piemērojami citi noteikumi.

[4] Atbilstoši centra vadlīniju 5.1.1.apakšpunktam vārdus „atlaides”, „pazeminātas cenas” vai citus līdzīgas nozīmes vārdus, piedāvājot preces vai pakalpojumus, atļauts lietot tikai tad, ja ir ievēroti visi šādi nosacījumi: 1) šāda tirdzniecība notiek ierobežotā laika posmā; 2) cenas ir zemākas nekā attiecīgo preču vai pakalpojumu parastās cenas; 3) pēc cenu pazemināšanas, atlaižu vai tamlīdzīgas izsludināšanas ir skaidri jānorāda preču un pakalpojumu sākotnējā/pamata cena un cena pēc pazemināšanas. Savukārt vadlīniju 5.1.3.punktā noteikts, ka sākotnējai cenai, no kuras noteikta atlaide, ir jābūt tai, ko patērētājam iepriekš piedāvājis konkrētais pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs.

Pirmkārt, senatoru kolēģija vērs pieteicējas uzmanību, ka tiesas apsvērumi par pieteicējas īstenoto maldinošo komercpraksi ir pamatoti ar ārējiem normatīvajiem aktiem (Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.panta pirmās daļas 1.punktu), nevis ar vadlīnijām.

Otrkārt, no citētā vadlīniju punkta izriet, ka tas tikai apraksta nepieciešamos nosacījumus, lai komersants savam piedāvājumam varētu lietot tādus vārdus kā „atlaides”, „pazeminātas cenas” u. tml. Tas vien, ka pieteicējas piedāvājums neatbilst iepriekš minētajam aprakstam par atlaižu vai cenu pazeminājuma akciju, jo pieteicējas preču sortimentā pirms piedāvājuma nebija to preču, ko tā iekļāva piedāvājumā, kā arī pieteicēja neturpināja preču pārdošanu pēc piedāvājuma, nenozīmē, ka uz pieteicējas īstenoto komercpraksi nav attiecināms Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktais par priekšnoteikumiem, kad komercprakse var tikt uzskatīta par maldinošu. Senatoru kolēģija piekrīt tiesai, ka tam izskatāmajā gadījumā nav būtiskas nozīmes. Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma mērķis ir nodrošināt patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzību, aizliedzot komercprakses īstenošanā var pastāvēt vairāki objektīvi elementi, kas atkarīgi no tās īpatnībām, raksturīgiem apstākļiem u.tml., tas, vai komercprakse ir maldinoša, izvērtējams katrā konkrētā gadījumā esošu šādu elementu kontekstā (*Senāta 2014.gada 22.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-170/14 (A420807710) 9.punkts*).

Kā pamatoti norādīts pārsūdzētajā spriedumā, fakts, ka patērētājiem uzskatāmā veidā bukletos un citās vietās, kur reklamēts piedāvājums, preces norādītas gan par pilnu cenu, gan par zemāku cenu lojālajiem klientiem (tiem, kuri sakrājuši uzlīmes), klāt norādot arī procentuālo ietaupījumu, vidusmēra patērētājiem liek raudzīties uz piedāvājumu kā speciālo piedāvājumu, kurā ir nopērkamas preces par pazeminātām cenām, iegūstot norādīto ietaupījumu (skat. *pārsūdzētā sprieduma 11.punktu*). Pārsūdzētā sprieduma secinājums, ka patērētājs piedāvājumu nevarētu uztvert citādāk kā akciju jeb iespēju iegādāties preces par pazeminātu cenu, jo precei ir norādītas divas cenas – augstāka un zemāka, procentuālais ietaupījums, kā arī piedāvājums ilgst noteiktu laiku, ir loģisks. Proti, senatoru kolēģija atzīst, ka konkrētā piedāvājuma pasniegšanas veids arī vērīgam un uzmanīgam patērētājam varētu radīt nepamatotu priekšstatu par piedāvājuma izdevīgumu. Līdz ar to lietā pamatoti piemērots un pareizi interpretēts Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.panta pirmās daļas 1.punkts.

[5] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta trešā daļa noteic: ja komercprakses īstenošana nesniedz uzraudzības iestādes pieprasīto informāciju vai sniedz to nepilnīgi, uzraudzības iestāde ir tiesīga uzskatīt, ka komercpraksē izmantotā informācija ir neprecīza vai nepatiesa.

Rajona tiesa, kuras motīviem apgabaltiesa ir pievienojusies, spriedumā atzina, ka centram, pamatojoties uz minēto tiesību normu, bija tiesības pieprasīt pieteicējai pierādījumus, kas pamatotu pieteicējas paskaidrojumus par to, kā pieteicēja strīdus precēm noteikusi sākotnējo cenu, kā arī atlaides esamību un apmēru. Apgabaltiesa atzina, ka pieteicējas iesniegtā informācija par preču cenu izpēti nav pietiekama, lai atbildētājs būtu varējis pārliecināties par pieteicējas noteiktās augstākās cenas patiesumu atbilstoši pašas pieteicējas paskaidrojumiem.

Savukārt, pieteicējas ieskatā, minēto tiesību normu tiesa piemērojusi nepamatoti. Pieteicējas ieskatā, ievērojot, ka attiecībā uz konkrētajām precēm nav rīkota atlaižu vai cenu pazemināšanas akcija, pieteicējai nav pienākuma pierādīt piedāvājumā noteiktās cenas. Pieteicēja konkrētās preces iepriekš neesot tirgojusi, līdz ar to esot tiesības noteikt īpašas cenas saviem lojālajiem klientiem, nepieskaņojot tās citu tirgus dalībnieku cenām. Šādas tiesības pieteicējai izrietot no Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā nostiprinātajām tiesībām uz īpašumu, kuras var ierobežot tikai ar likumu. Ne pārsūdzētajā lēmumā, ne spriedumā šāda tiesību norma neesot norādīta. Ja tiesa būtu atzinusi šādas pieteicējas tiesības, tā secinātu, ka pieteicējai nav nepieciešami nekādi pierādījumi par veiktās tirgus izpēti laikā konstatētajām cenām, kā arī nebūtu pamats apšaubīt pieteicējas norādīto lojālo klientu procentuālo ietaupījumu, salīdzinot ar cenu, par kādu preces varēja nopirkt visi citi pieteicējas klienti. Tādējādi lietā neesot nozīmes tam, kādas kvalitātes pierādījumi par veikto tirgus izpēti ir saglabājušies pieteicējas rīcībā.

[6] Senatoru kolēģija konstatē, ka apgabaltiesa spriedumā ir vispusīgi atbildējusi uz minētajiem pieteicējas argumentiem.

Pirmkārt, kā atzīts šā lēmuma 4.punktā, izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes apstāklim, ka uz konkrētajām precēm nav rīkota atlaižu vai cenu pazemināšanas akcija centra vadlīniju 5.1.1.apakšpunkta izpratnē. Tas neatbrīvo pieteicēju no pienākuma ievērot godīgas komercprakses principus.

Otrkārt, nav pamatots kasācijas sūdzībā norādītais, ka tiesa nav analizējusi pieteicējas tiesības patstāvīgi noteikt preču cenas. Rajona tiesa, kuras motīviem apgabaltiesa ir pievienojusies, spriedumā atzina, ka privāttiesiskajās attiecībās ikviens subjekts ir tiesīgs rīkoties pēc savas gribas un saviem apsvērumiem, tostarp, arī cenas noteikšanā. Taču savās darbībās tiesību subjekti, kuru rīcība neaprobežojas tikai ar privāttiesisko sfēru, ir pakļauti publisko tiesību kontrolei, kas šajā gadījumā ir centra veikta uzraudzība un attiecīgi pasākumi, lai izskaustu negodīgu komercpraksi. Senatoru kolēģija piekrīt tiesas secinātajam, ka pārsūdzētais pieteicējai neliedz brīvi noteikt preces cenas, bet gan norāda, ka cenu politikas noteikšanā un piedāvājuma izstrādē ir jāņem vērā arī Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma prasības un vidusmēra patērētāju intereses (*skat. pārsūdzētā lēmuma 4.5.apakšpunktu*). Apstākļi, ka pieteicēja šiem secinājumiem nepiekrīt, nav pamats tos atzīt par nepareiziem.

[7] Kasācijas sūdzībā izteikti iebildumi par to, ka, pieteicējas ieskatā, uzliktajam sodam ir kriminālsoda raksturs, un pieteicēja tādējādi bauda zināmas kriminālprocesuālās garantijas, tostarp nevainīguma prezumpciju. Senatoru kolēģija šajā sakarā atbild turpmāko.

Nevainīguma prezumpcijas princips administratīvajās tiesībās ir piemērojams tad, ja iestādes lēmumam ir krimināltiesisks raksturs (parasti gadījumos, kad sodam, ko piemēro iestāde, ir šāds raksturs). Lai sods varētu tikt pielīdzināts kriminālsodam, tā apmēram jābūt pietiekami smagam, t.i., tādām, kas raksturīgs krimināllietās noteiktajam.

Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģija piekrīt apgabaltiesai, ka, vērtējot, vai soda nauda konkrētajā gadījumā ir atzīstama par sankciju ar krimināltiesisku raksturu, ir nozīme soda naudas apmēram. Ievērojot, ka konkrētajā gadījumā pieteicējai soda naudas apmērs nesasniedz pat 0,01 % no neto apgrozījuma, apgabaltiesa pamatoti atzinusi, ka krimināltiesību principi tādā apmērā, kādā tie noteikti kriminālprocesuālajās tiesību normās, konkrētajā gadījumā nedarbojas pilnībā (skat. *pārsūdzētā sprieduma 15.punktu*).

Arī vērtējot konkrēto iebildumu pēc būtības, senatoru kolēģija nekonstatē nevainīguma prezumpcijas principa pārkāpumu. Proti, pieteicēja nevainīguma prezumpcijas principa pārkāpumu konkrētajā gadījumā raksturo kā to, ka iestādei bija jāpierāda pieteicējas vaina pārkāpuma izdarīšanā, nevis pieteicējai jāpierāda savs nevainīgums. Tomēr no konkrētās lietas apstākļiem neizriet, ka iestāde pieteicējas vainu atzinusi tikai tāpēc, ka pieteicēja nepierādīja savu nevainīgumu, proti, neiesniedza pierādījumus par strīdus preču cenu izpēti atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta trešajai daļai. Pārsūdzētajā spriedumā ir norādīts, ka, ievērojot, ka pieteicēja neiesniedza pilnīgus pierādījumus saviem apgalvojumiem, iestāde pati pārliecinājās par pieteicējas apgalvojumu patiesumu ar citiem līdzekļiem, proti, pārbaudot savā rīcībā esošo informāciju no dažādām tirdzniecības vietām. Tādējādi fakts, ka pieteicēja neiesniedza centram pieprasītos pierādījumus, nav vienīgais, uz kā pamata iestāde atzina piedāvājumā norādītās augstākās cenas par nepatiesām (*pārsūdzētā sprieduma 13.punkts*).

Līdz ar to konkrētais iebildums nevar būt par pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[8] Pieteicējas ieskatā, atzīstot pārsūdzētajā iestādes lēmumā ietverto aizliegumu īstenot komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama, par tiesisku, tiesa nepareizi interpretējusi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotās daļas 3.punktu (noteic uzraudzības iestādes tiesības pieņemt lēmumu, ar kuru aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama). Pieteicējas ieskatā, noteiktais aizliegums attiecas uz nekonkrētu komercpraksi, ko pieteicēja nākotnē varētu veikt, bet kuras neatbilstību Negodīgas komercprakses aizlieguma likumam centrs nav izvērtējis.

Senatoru kolēģija minētajam nepiekrīt.

Pārsūdzētajā spriedumā pamatoti secināts, ka pārsūdzētā lēmuma rezolutīvā daļa izriet no lēmuma argumentiem motīvu daļā, un administratīvā akta pieņemšanas brīdī centram varēja arī nebūt ziņu par to, tieši kādas līdzīgas kampaņas pieteicējs ir turpmāk plānojis. Turklāt apgabaltiesa pieteicējai izskaidro, ka konkrētajā gadījumā tas nozīmē, ka pieteicējai jāspēj pierādīt kampaņā norādītā ietaupījuma izdevīgums patērētājiem, kā arī jānodrošina tādi pierādījumi, kas apliecina cenu noteikšanas principus (skat. *pārsūdzētā sprieduma 16.punktu*). Senatoru kolēģija pievienojas minētajiem tiesas secinājumiem, ka konkrētā pārsūdzētā lēmuma rezolutīvās daļas būtība saprātīgam lasītājam būs objektīvi saprotama, savukārt pieteicējas iebildumi noraidāmi kā nepamatoti.

[9] Ņemot vērā, ka pieteicējai piemērotās soda naudas apmērs ir acīmredzami samērīgs (nesasniedz pat 0,01 % no neto apgrozījuma), senatoru kolēģija neuzskata par nepieciešamu sīkāk vērtēt kasācijas sūdzībā izteiktos iebildumus par to, ka tiesa nav ņēmusi vērā, ka iestāde

ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 61.pantu (noteic procesa dalībnieka tiesības iepazīties ar lietu un izteikt savu viedokli) un 62.pantu (noteic administratīvā procesa dalībnieku uzklaušīšanu), jo pieteicējai pirms pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas nebija iespēja izteikt savu viedokli par piemērotās soda naudas samērīgumu. Minētie iebildumi nevar būt par pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[10] Kasācijas sūdzībā izvērsti iebildumi attiecībā uz to, kādus secinājumus tiesa veikusi no atbildētāja iesniegtajiem pierādījumiem par tā veikto salīdzinājumu strīdus preču cenām ar dažādos interneta veikalos norādītajām tādu pašu un līdzīgu preču cenām. Proti, pieteicēja nevēlas piekrist apgabaltiesas izdarītajam vērtējumam, ka iestāde preču salīdzināšanai pamatoti izmantojusi interneta, nevis fiziskos veikalus. Tāpat pieteicēja norāda, ka preču salīdzināšanai nepamatoti izmantots Vācijas interneta veikals *amazon.de*, jo tas darbojas citas valsts jurisdikcijā. Papildus pieteicēja iebilst, ka cenas brīdī, kad tās aplūkoja centrs, nav salīdzināmas ar preču cenām pirms vairākiem mēnešiem, kad savas cenas noteica pieteicējs.

Senatoru kolēģija minēto iebildumu sakarā atzīst, ka pieteicēja pamatā nepiekrīt tiesas sniegtajam pierādījumu novērtējumam un uz šā vērtējuma pamata izdarītajiem secinājumiem. Proti, pieteicējai ir atšķirīgs viedoklis par to, kādi secinājumi ir jāizdara attiecībā uz centra iesniegtajiem pierādījumiem par tā veikto cenu izpēti strīdus precēm. Tādējādi var secināt, ka atbildētāja nav apmierināta ar tiesas veikto pierādījumu novērtējumu pēc būtības. Tomēr Senāta kompetencē neietilpst pierādījumu pārvērtēšana. Senāts var tikai pārbaudīt, vai zemākas instances tiesa nav pieļāvusi procesuālus pārkāpumus apstākļu noskaidrošanā un pierādījumu pārbaudē.

Senatoru kolēģija atzīst, ka tiesa minētos pierādījumus ir izvērtējusi pareizi un vispusīgi, un atbilstoši Administratīvā procesa likuma 18.nodaļas noteikumiem par pierādījumu novērtēšanu. Apgabaltiesas veiktie secinājumi, ka centra veiktais salīdzinājums, citastarp ņemot vērā informāciju no interneta veikaliem, nav nepareizs, jo arī pati pieteicēja centram paskaidrojusi, ka vidējo preču cenu Baltijā noteikusi, citastarp ņemot vērā informāciju no interneta veikaliem, ir loģiski un pamatoti. Tiesa arī pamatojusi, kāpēc informācija no vietnes *amazon.de* ir izmantojama salīdzināšanai, proti, jo no šīs vietnes preces var pasūtīt arī uz Latviju. Tāpat spriedumā paskaidrots, ka, lai gan vienu un to pašu preču cenas dažādos laika posmos var būt atšķirīgas, atbildētājs preču cenas pamatoti salīdzinājis laka posmā, kamēr norisinājās pieteicējas piedāvājums un citās tirdzniecības vietās tādu pašu vai līdzīgu preču cenas bija aktuālas. Senatoru kolēģija atzīst minētos tiesas secinājumus par loģiskiem un pietiekamiem. Pieteicējas atšķirīgais viedoklis par to, kā šie pierādījumi bija jānovērtē un kādi secinājumi no tiem bija jāizdara, nenozīmē, ka tiesa to vērtēšanā pieļāvusi procesuālus pārkāpumus. Savukārt, kā jau minēts, pārvērtēt pierādījumus pēc būtības atbilstoši Administratīvā procesa likuma 325.pantam nav kasācijas instances tiesas kompetencē.

Ievērojot minēto, kasācijas sūdzības iebildumi attiecībā uz pierādījumu vērtēšanu atstājami bez ievērības, līdz ar to nevar būt par pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai

[11] Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas tiesvedības ierosināšanai nav pamata.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.¹panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „RIMI LATVIJA” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 27.februāra spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

(paraksts)
Senatore D. Mita

(paraksts)
Senatore J. Briede

(paraksts)
Senatore V. Kakste

NORAKSTS PAREIZS

Senāta Administratīvo lietu departamenta

senatore

Rīgā 2020.gada 7.septembrī

D. Mita

PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU